Mjölby kommun

Redovisning 2025 VA-verksamhet i Mjölby kommun

Dokumenttyp: VA-särredovisning
Diarienummer: SBN/2026:115
Dokumentansvarig nämnd: Samhällsbyggnadsnämnden
Dokumentansvarig tjänsteperson: VA/Avfallschef

Världsvan & Hemkär

Innehåll

1. Förvaltningsberättelse 3
   1.1 Verksamheten 3
   1.2 Nämnden 3
2. Betydande händelser under året 4
   2.1 Avloppshantering 4
      2.1.2 Villkorsuppfyllnad 4
   2.2 Vattenproduktion 4
   2.3 Ledningsnät 5
   2.4 Effektiviseringar 5
3. Personal 6
   3.1 Utbildning 6
   3.2 Personalstatistik 7
4. Mål 7
   4.1 Mål 7
      4.1.1 Revaq 8
      4.1.2 Laboratoriet 8
5. Ekonomi 9
   5.1 Ekonomisk utveckling 9
   5.2 Investeringar 9
   5.3 VA-Taxa 10
6. Ekonomisk redovisning VA 11
   6.1 Resultaträkning VA 11
   6.2 Balansräkning VA 14
7. Verksamhetsmått 16
   7.1 Nyckeltal 2023–2025 16
   7.2 Hållbarhetsindex 17
   7.3 Kritik på teknik 18
8. Utblick mot kommande år 18

1. Förvaltningsberättelse

1.1 Verksamheten

I Mjölby kommun är vatten- och avloppsverksamheten (VA) organiserad i förvaltningsform. Avdelningen ingår i samhällsbyggnadsförvaltningen under samhällsbyggnadsnämnden. Förvaltningschef 2025 var Johan Cöster, VA/Avfallschef var Maritha Hörsing, driftchef för VA-nät/kund var Magnus Johansson och driftchef för VA-anläggning var Katrin Norling.

VA-verksamheten ansvarar för produktion och distribution av dricksvatten, avledning och rening av avloppsvatten samt drift, underhåll och förnyelse av VA-anläggningar inom fastställda verksamhetsområden.

VA-verksamheten omfattar:

- Ledningsnät för vatten, spillvatten och dagvatten
- Fyra avloppsreningsverk samt pumpstationer för spillvatten och dagvatten
- Fem vattenverk samt vattentorn och tryckstegringsstationer
- Ett ackrediterat laboratorium för analyser av avloppsvatten

VA äger och ansvarar för drift och underhåll av 51 spillvattenpumpstationer och tre dagvattenpumpstationer, två av pumpstationerna har pumpar för spill- respektive dagvatten. Dessutom utför VA-anläggning drift och underhåll av fyra spillvattenpumpstationer och två dagvattenpumpstationer åt fastighetsavdelningen och 12 dagvattenpumpstationer åt avdelning gata/park.

1.2 Nämnden

Samhällsbyggnadsnämnden ansvarar bland annat för kommunens fysiska planering, kart- och mätfunktioner, geografiska informationssystem, fastigheter, gata, park, vatten, avlopp, avfall, måltidsservice och lokalvård.
Under 2025 hade nämnden 11 sammanträden. Nämnden består av nio ledamöter, fem ersättare och en insynsplats. Nämndens presidium består av:

- Bjarne Sjögren, ordförande (S). Ersattes under hösten 2025 av Ebba Sörensson (S)
- Curt Karlsson, 1:e vice ordförande (L)
- Mats Allard, 2:e vice ordförande (M)

Vid varje nämndssammanträde ges en kort summering av vad som händer i VA-verksamheten samt den ekonomiska prognosen. Utöver det har nämnden under året bland annat svarat på remiss för statlig utredning om VA-beredskap, hanterat nominering av förtroendevalda till uppdrag i branschorganisationen Svenskt Vatten, tertialbokslut, miljörapporter och VA-taxa 2026 samt aktualiserat slampolicyn. Nämnden har dessutom tagit del av information angående VA-verksamhetens krisberedskapsarbete och pågående och genomförda investeringsprojekt och infodringsentreprenad samt utbildats i verksamhetens tekniska handbok och ledningsförnyelse.

2. Betydande händelser under året

Som en del i efterarbetet med översvämningarna som drabbade Mantorp sommaren 2024 hölls under 2025 ett andra möte med boende som drabbades. Syftet var informera om vilka åtgärder som genomförts och vilka planer som finns för att minska riskerna vid framtida skyfall. Två större åtgärder som genomförts till följd av översvämningarna är att Oloftorpsdammen utvidgades under 2024 och under 2025 lades en bräddledning på 110 meter mellan spillvattensystemet vid Ubbarpsvägen och ett dike intill järnvägen. Projektkostnaden för ledningen uppgick till cirka 1,6 miljoner kronor.

2.1 Avloppshantering

Samtliga tillståndskrav uppfylldes under 2025. Under april, det andra kvartalet låg fosforvärdet över gränsen, främst på grund av omfattande inläckage. Det innebar att spillvattnet inte hann renas fullt ut utan bräddas förbi vissa reningssteg på avloppsreningsverket.

För att utnyttja reningsverkets resurser mer effektivt har projektering och upphandling av gasmotor påbörjats. Gasmotorn kommer att producera el och fjärrvärme med hjälp av reningsverkets egenproducerade biogas. På så sätt minskar behovet av köpt el och resurserna vid Mjölkulla avloppsreningsverk nyttjas bättre. Den beräknas stå för ca 40 % av den el som förbrukas på avloppsreningsverket.

Under 2025 var samtliga tolv månadspartier slam godkända enligt Revaqs regler och har spridits på åkermark, med undantag för koppar, som sprids på dispens. De höga kopparhalterna i slammet har kunnat härledas till dricksvattnet. Laboratorieanalyser och pilotförsök har bekräftat dricksvattnets kopparaggressivitet.

De nyinstallerade pressarna ger ett jämnare flöde av rejektvatten till den biologiska reningsprocessen, vilket är mer gynnsamt för de biologiska reningsstegen. Tack vare det jämnare flödet har rejektvattenbassängen kunnat stängas av under året.

2.1.2 Villkorsuppfyllnad

Samtliga tillståndsvillkor uppfylldes för alla kvartal under 2025.

2.2 Vattenproduktion

Under året har åtgärder och utredningar genomförts för att förbättra både dricksvattendistributionen och dricksvattenproduktionen. Vid Högby vattenverk har installation av barriärhöjande åtgärd påbörjats, i form av UV-ljus. Ett pilotprojekt med pelletskalktorn för avhärdning av dricksvattnet har pågått under en period. Projektet har omfattat provtagningar och utredningsarbete för att kunna fatta beslut om metodval vid ett nytt vattenverk. Parallellt har en

förstudie genomförts med syfte att utreda en uppgradering av vattenverket, för en förbättrad och säkrare process.

Vid Skeppsås vattenverk har renovering skett, bland annat med nytt elskåp, nytt järn- och manganfilter samt nytt rörgalleri.

Under 2025 färdigställdes renoveringen av Mantorps vattentorn, som renoverats både invändigt och utvändigt för att säkerställa en fortsatt leverans av dricksvatten med god kvalitet.

2.3 Ledningsnät

Under året har arbetet med ledningsförnyelse genomförts delvis med utgångspunkt i den strategiska förnyelseplanen för ledningsnätet och ur asfaltsplanen. Enligt förnyelseplanen är det strategiska behovet 0,56% om inte underhållsskulden ska öka. Under 2025 uppgick ledningsförnyelsen till 0,67% vilket innebär att en del av den historiska underhållsskulden arbetats in.

Några exempel på genomförd ledningsförnyelse under året:
I Mjölby har projektet i Sångarleden slutförts, ca 600 m dagvatten, 600 m spillvatten och 650 m dricksvattenledningar, samt tillhörande servisledningar bytts ut. Projektkostnad under 2025 ca 7 500 000 kr. I samband med Kungsvägen projektet så har ca 165 m spillvattenledning, 440 m dricksvatten och 190 m dagvattenledning bytts ut, projektkostnad ca 6 500 000 kr.

I Åkervägen, Skänninge, har utbyte av ca 145 m spillvatten, 170 m dricksvatten bytts ut samtidigt som vi har kompletterat med ca 145 m dagvattenledning, projektkostnad ca 1 000 000 kr. Det som kvarstår i detta projekt är att följa upp att fastighetsägarna nu vidtar åtgärder på sina privata ledningsnät.

I Mantorp så har vi under 2025 genomfört två större förnyelseprojekt, dels i Nejlikegatan initierat av asfaltsplanen, där ca 180 m spillvatten, 180 m dricksvatten och 130 m dagvattenledning har bytts ut, dels har ett underjordiskt dagvattenmagasin byggts för att klimatanpassa ledningsnätet, projektkostnad ca 3 900 000 kr. I efterdyningarna från översvämningarna 2024 så har under året en ny bräddledning med koppling till Fall pumpstation på ca 110 m i Ubbarpsvägens förlängning byggts ut, denna ledning ska säkra ett antal källare som har haft återkommande problem genom åren.

Under 2025 har det också utförts infodring på ca 1690 m befintliga spillvattenledningar i Mantorp, Mjölby men framförallt i Väderstad, projektkostnad 2 800 000 kr
Utöver detta har utbyten skett av 30 servisledningspaket (ca 3 700 tkr) och 35 ventiler (1 400 tkr).

2.4 Effektiviseringar

För bättre service till kund och för att öka tillgängligheten har en ny e-tjänst införts där kunden själv kan göra en flyttanmälan. Under året påbörjades arbetet med att införa en app för VA och avfallshanteringen, en app som bland annat ska underlätta för kund att hitta information om sina abonnemang.

Mjölkulla reningsverk fortsätter effektivisera processerna. Under 2025 har projektering och upphandling av gasmotor påbörjats. Gasmotorn kommer att producera el och fjärrvärme med hjälp av reningsverkets egenproducerade biogas. På så sätt minskar behovet av köpt el och resurserna vid Mjölkulla avloppsreningsverk nyttjas bättre. Den beräknas stå för ca 40 % av den el som förbrukas på avloppsreningsverket.

Ett avrop via ramavtalet med Aarsleff gällande infodring av ledningar gjordes under 2025. De ledningar som infodrades valdes ut efter att flödesmätningar på ledningsnätet indikerat stor del ovidkommande vatten vilket bekräftades av TV-inspektioner som visade på problem med bl.a. inläckage.

3. Personal

VA-utbildad personal är svårrekryterad, det är hård konkurrens med den privata sektorn och andra kommuner. Under året har vi haft några personalbyten en miljöingenjör som lämnat oss och en VA-ingenjör har gått till konsultbranschen. Men trots utmaningarna har senaste rekryteringar fallit väl ut och kompetensen är åter. En ersättningsrekrytering ger särskilt gott betyg till kommunen som arbetsgivare då den tillsattes med en återvändare, nyanställningen trädde i kraft under januari 2026. Under året har även en erfaren VA-ingenjör rekryterats. Tjänsten är på deltid. Kommunens spolbil och tillhörande chaufför har sedan ett antal år tillhört enheten VA-nät/kund. För att effektivisera och få ett närmare ledarskap genomfördes en MBL-förhandling för att genomföra en mindre omorganisation i verksamheten. Omorganisationen slutfördes vid årsskiften 2025/2026 och innebar att spolbil och chaufför flyttades till gata/parkavdelningen.

3.1 Utbildning

Utbildningar genomförda under året består av både lagstadgade krav och kunskapshöjande, till de kunskapshöjande räknas också branschträffar och lokala nätverksträffar. Exempel på utbildningar:

- Rörnät- och klimatkonferens i Linköping
- Stabsutbilding - krisstab
- Kontinuitetsplanering
- Vatten Avlopp Kretslopp konferens Uppsala
- Diverse gratis webbinarier (Livsmedelsverket, VA-guiden m fl)
- Samverkansprojekt Mistra Inframaint Tillgångsförvaltning 2024-2025
- Dricksvattenkonferens i Umeå
- Kurs i fallskydd och slutna utrymmen
- Nedströmsutbildning Revaq
- Kurs i heta arbeten

3.2 Personalstatistik

Personal-statistik	2025	2024	2023
Tillsvidareanställda	**23**	**23**	**24**
Visstidsanställda	1	2	1
Trygghetsanställda	0	0	0
Män	16	16	17
Kvinnor	9	9	6

4. Mål

4.1 Mål

VA-verksamheten ska uppfylla de krav och villkor som ställs enligt lagen om allmänna vattentjänster, miljöbalken samt tillstånd meddelade enligt miljöbalken och livsmedelsverkets dricksvattenföreskrifter. Verksamheten ska arbeta för att möjliggöra en god livsmiljö samt erbjuda en god service med framförhållning.

För 2025 hade samhällsbyggnadsnämnden två styrtal som direkt berör VA-avdelningen. Dessa gällde energieffektivitet, vilket mäts genom förbrukade kilowattimmar per renad kubikmeter spillvatten på Mjölkulla reningsverk samt tillskottsvatten till den allmänna anläggningen. Utfallet för 2025 redovisas i tabellen nedan:

Styrtal	Utfall 2025	Utfall 2024	Utfall 2023
Energieffektivitet Mjölkulla reningsverk, kWh/renad m^3 vatten	0,75	0,60	0,59
Tillskottsvatten*, (%)	44	54	54

Energieffektivitet

Under 2025 minskade den totala energiförbrukningen på Mjölkulla ARV, vilket till stor del kan förklaras av minskad nederbörd och därmed mindre inläckage i ledningsnätet. Mindre inläckage innebär att mindre ovidkommande vatten behöver pumpas och behandlas, vilket reducerar den totala energianvändningen.

Samtidigt ökade energiförbrukningen uttryckt som kWh per renad kubikmeter (kWh/m^3). Detta nyckeltal är dock inte helt representativt för verksamhetens faktiska energieffektivitet, eftersom det påverkas starkt av hur utspätt vattnet är. Vid stora mängder inläckage späds föroreningshalten ut, vilket ger fler kubikmeter att behandla men med lägre föroreningsbelastning per volym. När

inläckaget minskar blir vattnet mer koncentrerat, och även om den totala energianvändningen sjunker kan energiförbrukningen per kubikmeter öka eftersom varje kubikmeter innehåller mer föroreningar som kräver behandling.

Ett mer rättvisande mått är därför energiförbrukning per inkommande total-kväve (kWh/N-tot). Detta mått relaterar energianvändningen till den faktiska föroreningsbelastningen som ska renas, snarare än till vattenvolymen. Vid beräkning av kWh per inkommande N-tot har energiförbrukningen minskat under året, vilket visar att reningsprocessen har varit mer energieffektiv i förhållande till den mängd kväve som behandlats.

Tillskottsvatten

Tillskottsvattnet påverkas av yttre faktorer som nederbörd och grundvattennivåer vilket ger en osäkerhet i nyckeltalets utformning. Skillnaden mellan åren tros bero på just volymen regn och grundvattennivåerna.

Ett systematiskt arbetssätt för att lokalisera tillskottvattnets källor har påbörjats där styrsystemet VA-operatör används för flödesdata och analyser av flöden genom pumpstationer. Med detta till grund kan åtgärder utföras där de gör störst nytta. Till exempel tv-inspekterades alla självfallsledningar i Väderstad under 2024. Utifrån denna inspektion infordrades delar av ledningsnätet i slutet av 2025.

4.1.1 Revaq

Mjölkulla reningsverk är certifierat enligt Revaq. Revaq är ett certifieringssystem med syfte att minska flödet av farliga ämnen till reningsverket och återföra växtnäring till kretsloppet. Revaq grundades 2008 av Svenskt Vatten tillsammans med LRF, Livsmedelsföretagen, Svensk Dagligvaruhandel med stöd av Naturvårdsverket och Mjölby certifierades 2010. I certifieringsarbetet ingår att jobba mot uppsatta mål. Målarbetet 2024 handlade om att minska oönskade ämnen i avloppsvattnet och i slammet vilket uppnås genom så kallat uppströmsarbete där verksamheter och hushållen i olika forum informeras om vad som inte får spolas ner i avloppet.

4.1.2 Laboratoriet

För att övervaka avloppsvatten som släpps ut i en recipient krävs provtagning och analys av avloppsvattnet. Analyserna ska utföras av ett ackrediterat laboratorium och laboratoriet på Mjölkulla har en sådan ackreditering. Ackrediteringen säkerställer kvaliteten på analysresultaten samt att laboratoriepersonalen arbetar på ett opartiskt sätt. Laboratoriet på Mjölkulla arbetar också med att analysera vatten från olika steg i reningsverket för att bevaka att reningsprocesserna fungerar som de ska och för att driftpersonal ska kunna justera driftparametrar för en optimal drift av reningsverken.

Laboratoriet arbetar med tydlig målsättning och under 2025 har ett omfattande arbete gjorts med att förtydliga ledningssystemet vilket innebar en uppdatering av kvalitetshandboken. Målet med att införa ett labdatasystem uppfylldes under året vilket gav minskade administrativa uppgifter, förbättrad och snabbare rapportering av analysresultat samt minskad risk för felberäkningar. Framåt

arbetar laboratoriet med förberedande åtgärder inför byggnation av nytt laboratorium som kommer bidra till förbättrad arbetsmiljö samt ökad analyskapacitet.

5. Ekonomi

VA-verksamhetens avgiftsintäkter uppgick till 88,9 miljoner kronor 2025 (f.g år 75,0 miljoner kronor). Skillnaden mot föregående år utgörs främst av en ökad taxa brukaravgifter (+15%) fr o m 1/1-2025.

Verksamhetens driftskostnader (exkl personal) uppgick till 36 mkr (f.g år 32,3 mkr).

Kostnaderna för VA-läckor och VA-underhåll ökade något under året främst i form av högre utgifter för inköpta tjänster som VA-ledningsarbeten och beläggningsarbeten. Högre kostnader för konsulter och IT (licenser och programhyra) har också bidragit till att driftskostnaderna ökat.

Energikostnaderna ökade också under året och landar på 6,9 miljoner kronor vilket är 1,7 miljoner högre än 2024 (5,2 miljoner). Förbrukningen minskade med 6,5 % 2025 jämfört med 2024 mycket tack vare en torr vår 2025. Året har dock präglats av högre priser per kWh och det genomsnittliga utfallet, 0,73 kr per kWh, blev betydligt högre än 2024 års genomsnitt, 0,30 kr per kWh.

En ökad ränta 2025 ger betydligt högre räntekostnader.

År	2025	2024	2023
Ränta (%)	2,35	1,34	0,60

5.1 Ekonomisk utveckling

Eftersom årets avgiftsinkomster (88,9 mkr) översteg kostnaderna med 2,7 mkr redovisas ett positivt resultat för 2025 till + 2,7 mkr.

ÅR/mkr	2025	2024	2023
Omsättning	**88,9**	**75,0**	**67,3**
Drift (exkl personal)	-36,0	-32,3	-33,8
Personal	-18,0	-16,9	-16,6
Avskrivningar	-20,6	-19,2	-18,5
Finansiella kostnader	-11,6	-6,2	-2,6
Totala kostnader	**-86,2**	**-74,6**	**-71,5**

5.2 Investeringar

Investeringarna inom VA uppgick 2025 till 38,5 miljoner kronor (budget 51,5 miljoner), varav exploatering stod för 0,1 miljoner (budget 20 miljoner). Investerade medel har inte nått upp till budget. Att budget underskreds beror

till största del på det ekonomiska läget i omvärlden som främst har påverkat aktiviteten inom exploateringen.

Genomförda investeringar fördelade på följande projekt:

ÅR/mkr	2025	2024	2023
Nyanläggning exploateringsområden	0,1	3,0	2,5
Förbättringsarbeten VA-verk	2,0	6,5	4,7
Förbättringsarbeten avloppsreningsverk	2,4	10,5	0,1
Ombyggnation avloppspumpstationer	2,3	5,3	1,0
Förbättringsarbeten VA-ledningar	31,7	26,8	19,0
Fordon	0	0	5,6

5.3 VA-Taxa

VA-taxan utgörs av anläggningsavgift och brukningsavgift. Anläggningsavgiften är en engångsavgift som erläggs när en fastighet ansluts till den kommunala anläggningen. Brukningsavgifter är periodiska och består av en fast avgift och en rörlig avgift beroende på konsumtion av VA-tjänster. Hur de olika taxorna är konstruerade framgår i ”VA-taxa För Mjölby kommuns allmänna vatten- och avloppsanläggningar ” vilken återfinns på kommunens hemsida.

För att nå ett nollresultat 2025 behövde brukningsavgiften höjas med minst 20 %. Men minusresultatet föreslogs fördelas över 2025 och 2026. Under 2024 beslutade kommunfullmäktige att från och med 1 januari 2025 höja brukningsavgiften med 15% och anläggningsavgiften lämnas oförändrad. En höjning med 15 % innebar en ökad kostnad med 138 kr per månad för ett enbostadshus. Anledningen till höjningen var bland annat att VA-verksamheten hade ett minusresultat med sig från 2024 samt ökade kapitalkostnader.

Under 2024 gjordes en översyn av VA-taxans konstruktion. Mindre justeringar gjordes samt en prislista infördes. I prislistan finns avgifter för tjänster som inte ingår i VA-huvudmannens skyldighet att utföra. Dessa är brandvatten via sprinkler, uttag ur brandpost eller vattenkiosken, föroreningsavgift samt byggvatten. Prislistan togs i bruk 1 januari 2025.

Under 2025 gjordes en kontroll av täckningsgraden, det vill säga hur väl anläggningsavgiften täcker kostnaden att bygga ut den allmänna anläggningen. Senaste kontrollen gjordes 2020. Resultatet visar att täckningsgraden för utbyggnad inom villaområden är god och ligger i princip på full täckning.

6. Ekonomisk redovisning VA

6.1 Resultaträkning VA

Belopp i miljoner kronor		2025	2024	Budget 2025
Verksamhetens intäkter	**(Not 2)**	88,9	75,0	86,5
Verksamhetens kostnader	**(Not 3)**	-54,0	-49,2	-57,6
Avskrivningar		-20,6	-19,2	-21,2
VERKSAMHETENS NETTOKOSTNADER		**14,3**	**6,6**	**7,7**
VERKSAMHETENS RESULTAT		**14,3**	**6,6**	**7,7**
Finansiella intäkter			0,0	
Finansiella kostnader	**(Not 4)**	-11,6	-6,2	-7,7
RESULTAT EFTER FINANSIELLA POSTER		**2,7**	**0,4**	**0,0**
ÅRETS RESULTAT		**2,7**	**0,4**	**0,0**

Not 1 **Redovisningsprinciper och övriga upplysningar**

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med lag (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) och rekommendationer utgivna av Rådet för kommunal redovisning (RKR). För vidare information se not 1 i Mjölby kommuns årsredovisning. Tillämpade principer är oförändrade mot föregående år.

Intäktsredovisning

En avgift eller offentligt bidrag som är hänförbart till en investering periodiseras och intäktsförs på ett sätt som återspeglar investeringens nyttjande och förbrukning. Bidrag till investering intäktsförs linjärt över tillgångens nyttjandeperiod. Anläggningsavgifter för vatten och avlopp intäktsförs över 35 år på så sätt att 10 procent av avgiften intäktsförs år ett och resterande intäkt periodiseras på 34 år.

Immateriella och materiella anläggningstillgångar

Som anläggningstillgång räknas en tillgång där anskaffningsvärdet uppgår till minst ett prisbasbelopp (57 300 kronor 2024) och tillgångarna är avsedda för stadigvarande bruk det vill säga längre än tre år. Anläggningstillgångar skrivs av linjärt över tillgångens bedömda nyttjandeperiod. Avskrivningen beräknas på tillgångens anskaffningsvärde. Omprövning av individuella tillgångar och dess komponenters nyttjandeperiod görs systematiskt och vid behov.
Principen är att en tillgång ska delas upp i komponent om tillgången uppgår till minst 40 prisbasbelopp och den enskilda komponenten uppgår till minst 4 prisbasbelopp.
Ränteutgifter påförs inte tillgångarnas anskaffningsvärde. Kommunen tillämpar konsekvent huvudmetoden och redovisar ränteutgifter som kostnad i resultaträkningen det räkenskapsår de hänför sig till.
Principer som legat till grund för bedömning av nyttjandeperioden och därmed avskrivningen:
Följande avskrivningstider tillämpas normalt:
• Mark 0 år (skrivs inte av)
• Byggnader 10-80 år
• Tekniska anläggningar 0-50 år
• Maskiner, fordon och inventarier 3-20 år
• Immateriella tillgångar 3-5 år
Bedömd genomsnittlig nyttjandeperiod är enligt följande:
• Byggnader och tekniska anläggningar 34,4 år
• Maskiner och inventarier 4,6 år
• Immateriella tillgångar 3,2 år

Omsättningstillgångar

Redovisningsprincipen för när material och förnödenheter som är avsedda att användas i verksamheten ska redovisas som omsättningstillgång är när den homogena varugruppen uppgår till minst 10 prisbasbelopp. Lagret ska värderas enligt lägsta värdets princip och enligt FIFU-metoden.

Leasing

Leasingavtal med ett värde som understiger ett prisbasbelopp eller har en nyttjandeperiod upp till 3 år klassificeras som operationell leasing. För leasingavtal som överstiger ett prisbasbelopp och nyttjande överstiger 3 år sker en bedömning enligt RKR R5 om avtalet ska klassificeras som operationellt eller finansiellt.

Tillämpade internredovisningsprinciper

Driftredovisningens intäkter och kostnader ska spegla respektive nämnds och verksamhets ekonomiska relationer till sin omvärld, där de andra nämnderna och verksamheterna utgör en del av omvärlden.
Poster som kalkylmässigt påförs i driftredovisningen är:
• Personalomkostnader, i form av arbetsgivaravgifter, avtalspension och löneskatt.
• Internränta påförs driftredovisningen kalkylmässigt baserat på bokförda tillgångars redovisade restvärden.
Gemensamma kostnader som fördelas mellan kommunens olika verksamheter genom interndebitering är:
• Hyreskostnader
• IT-relaterade kostnader
• Lokalvård
• Kommungemensamma kostnader påförs kalkylmässigt till VA-kollektivet baserat på 3 procent av de löpande brukningstaxorna.

	Belopp i miljoner kronor	2025	2024
Not 2	**Verksamhetens intäkter**		
	Brukningsavgifter	84,6	70,9
	Periodiserade anslutningsavgifter	3,7	3,4
	Övriga intäkter	0,6	0,8
	Reglering över(-)/underuttag(+)	0,0	0,0
	Summa verksamhetens intäkter	**88,9**	**75,0**
Not 3	**Verksamhetens kostnader**		
	Personal	18,0	16,9
	Material	11,1	12,1
	Köp av huvudverksamhet	1,4	1,2
	Lokal och bostadshyror	0,4	0,4
	Övriga kostnader	15,4	11,4
	Utrangering	0,0	0,0
	Fördelade kostnader SBF förvaltning	1,1	1,1
	Fördelade kostnader SBF förråd	3,0	3,0
	Fördelade kostnader övrig verksamhet	1,0	0,9
	Kommungemensam kostnad	2,5	2,1
	Summa verksamhetens kostnader	**54,0**	**49,2**
Not 4	**Finansiella kostnader**		
	Ränta på andel av kommunens låneskuld	11,6	6,2
	Summa finansiella kostnader	**11,6**	**6,2**

6.2 Balansräkning VA

Belopp i miljoner kronor		2025	2024
TILLGÅNGAR			
ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR			
Immateriella anläggningstillgångar			
Immateriella anläggningstillgångar		0,1	0,2
Materiella anläggningstillgångar			
Mark, byggnader och tekniska anläggningar	**(Not 5)**	580,4	558,1
Maskiner och inventarier	**(Not 6)**	0,8	5,5
Finansiella anläggningstillgångar			
Värdepapper, andelar, bostadsrätter			
Långfristiga fordringar			
SUMMA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR		**581,4**	**563,8**
BIDRAG TILL INFRASTRUKTUR		**0,0**	**0,0**
OMSÄTTNINGSTILLGÅNGAR			
Förråd		3,6	3,4
Kortfristiga fordringar		12,3	10,2
Kassa och bank		0	0
SUMMA OMSÄTTNINGSTILLGÅNGAR		**15,9**	**13,6**
SUMMA TILLGÅNGAR		**597,3**	**577,4**
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER			
EGET KAPITAL			
Årets resultat		2,7	0,4
Resultatutjämningsreserv			
Övrigt eget kapital		-3,7	-4,2
SUMMA EGET KAPITAL		**-1,0**	**-3,7**
AVSÄTTNINGAR			
Avsättningar för pensioner och likande förpliktelser (1,1%)		3,8	3,7
Övriga avsättningar			
SUMMA AVSÄTTNINGAR		**3,8**	**3,7**
SKULDER			
Långfristiga skulder inkl anslutningsavgifter		594,4	577,3
Kortfristiga skulder		0,2	0,2
SUMMA SKULDER		**594,6**	**577,5**
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH S		**597,3**	**577,4**

	Belopp i miljoner kronor	2025	2024
Not 5	**Mark, byggnader och tekniska anläggningar**		
	Ingående anskaffningsvärde	895,4	842,9
	Inköp	42,2	52,5
	Försäljningar	0,0	0,0
	Utrangering	0,0	0,0
	Överföringar	0,0	0,0
	Utgående anskaffningsvärde	**937,6**	**895,4**
	Ingående ackumulerade avskrivningar	337,3	318,8
	Försäljningar	0,0	0,0
	Utrangering	0,0	0,0
	Överföringar	0,0	0,0
	Årets avskrivningar	19,9	18,5
	Utgående ackumulerade avskrivningar	**357,2**	**337,3**
	Utgående redovisat värde	**580,4**	**558,1**
Not 6	**Maskiner och inventarier**		
	Ingående anskaffningsvärde	7,9	7,8
	Inköp	0,2	0,3
	Försäljningar	0,0	0,0
	Utrangering	0,0	-0,2
	Överföringar	-5,5	0,1
	Utgående anskaffningsvärde	**2,6**	**7,9**
	Ingående ackumulerade avskrivningar	2,5	1,9
	Försäljningar	0,0	0,0
	Utrangering	0,0	-0,2
	Överföringar	-1,3	0,1
	Årets avskrivningar	0,6	0,7
	Utgående ackumulerade avskrivningar	**1,8**	**2,5**
	Utgående redovisat värde	**0,8**	**5,5**

7. Verksamhetsmått

Verksamhetsmått är nyckeltal som används för att mäta och utvärdera hur effektiv och produktiv en verksamhet är. Nyckeltal underlättar vid jämförande analyser och en grund för planeringen framåt. Nyckeltal kan vara ekonomiska nyckeltal och beräknas ofta utifrån resultat- och balansräkningar. Men för att få en heltäckande bild av verksamheten krävs även nyckeltal kopplade till verksamheten.

7.1 Nyckeltal 2023–2025

Nedan redovisas nyckeltal för VA-verksamheten. Nyckeltalen beräknas på hela kommunen det vill säga alla vattenverk och reningsverk med tillhörande ledningsnät och anläggningar.

Ledningsnät	enhet	2025	2024	2023
Vattenledningar, totalt*	km	319	318	319
Spillvattenledningar, totalt*	km	268	267	268
Dagvattenledningar, totalt*	km	177	176	176
Nylagda ledningar	km	-	2,2	81
Omlagda ledningar	km	5,1	6,0	2,1
Förnyelsetakt ledningsnät, totalt	%	0,67	0,79	0,31
Förnyelsetakt ledningsnät, vatten	%	0,46	0,45	0,37
Förnyelsetakt ledningsnät, spillvatten	%	1,03	1,21	0,17
Förnyelsetakt ledningsnät, dagvatten	%	0,51	0,75	0,40
Utläckage av dricksvatten	%	16	16	17
Antal vattenläckor	st	19	27	21
Antal stopp spillvattennätet	st	12	9	7
Antal stopp på dagvattennätet	st	1	0	0
Vatten- och reningsverk samt pumpstationer				
Kemikalieförbrukning avloppsreningsverk	ton	356	374	345
Energi, avloppsreningsverk	MWh	2 075	2 203	2 392
Pumpstationer - VA	st	52	52	52
Pumpstationer – gata/park och fastighet	st	18	18	18
Pumpstationer – LTA***	st	66	65	65

Kund och miljö				
Antal vattenmätare	st		6055	6 037
Såld mängd dricksvatten	m³	1 609 884	1 604 109	1 585 710
Renad mängd spillvatten	m³	2 873 778	3 342 945	3 364 033
Debiterad vattenmängd	%	84	83	83
Tillskottsvatten	%	44	54	54
Antal nya kunder	st	34	15	56
Producerad vattenmängd	m³	1 924 310	1 946 408	1 906 653
Bräddad mängd	m³	18 331	55 134	10 477
Årsnederbörd ****	mm	545	646	555

**Uppgifterna hämtas i VA-banken och gäller endast de ledningar som ägs av VA-huvudmannen. Ägarförhållandet uppdateras i systemet vartefter felaktiga uppgifter hittas. Därav förändras den totala ledningslängden.*

***Totalt antal pumpstationer i kommunen som driftas av VA-huvudmannen. Från och med 2023 redovisas de på respektive ägare.*

****LTA står för Lätt Trycksatt Avlopp och är små pumpstationer som används i områden där det är svårt att bygga självfallssystem för spillvattnet.*

***** Medel av kommunens 14 nederbördsmätare.*

7.2 Hållbarhetsindex

Hållbarhetsindex (HBI) är ett verktyg framtaget av branchorganisationen Svenskt Vatten. Syfte med HBI är att lyfta det långsiktiga och strategiska perspektivet för VA-verksamheten. Det är ett verktyg med syfte att användas som stöd i frågor kring investeringar, planering, prioriteringar och taxa som verksamhetsansvariga och förtroendevalda har att ta ställning till.

Hållbarhetsindex utgår ifrån 14 parametrar. Under varje parameter ligger i sin tur ett antal frågor. Frågorna utgör indata i undersökningen och hanterar frågor om planer finns eller inte samt mer mätbara frågor som antal vattenprov. Frågorna ger upphov till ett färgindex där grönt är ett bra resultat, gult bör förbättras och rött måste åtgärdas.

Hållbarhetsindexundersökningen har genomförts varje år från 2014 och VA-verksamheten i Mjölby har deltagit varje år.

Mjölby kommuns resultat följer trenden för övriga kommuner i landet. Resultatet för 2025 visar att den dagliga driften av vatten och avloppsreningsverk är god och att verksamheten lever upp till högt ställda miljökrav. Planering av verksamheten har förbättrats för Sverige men brister finns och Mjölby blir gul i detta område. Den största utmaning för VA-organisationerna i Sveriges är upprätthållandet och förbättringen av VA-anläggningens status vilket även syns i Mjölbys resultat. Mjölbys andra förbättringsområde är klimatanpassning och översvämningssäkerhet. Även här följer kommunen resultatet för landet.

7.3 Kritik på teknik

Vart tredje år genomförs enkätundersökningen Kritik på teknik. Undersökningen genomförs på uppdrag av Sveriges Kommuner och Regioner (SKR). Syftet med undersökningen är att bilda en uppfattning om invånarnas önskemål och prioriteringar samt att ta reda på om kommunen lever upp till de krav på god service som invånarna ställer eller om det finns brister i verksamheten. Senaste undersökningen genomfördes 2025 och Mjölby kommun deltog som en av 76 kommuner.

Tabell 1: Utdrag ur resultat Kritik på teknik 2025 Mjölby kommun, Vatten och avlopp

Fråga	%	Kommentar
Vad tycker du om kvaliteten på kranvattnet?	86	Andel som svarade mycket bra eller ganska bra
Har du varit utsatt för störningar i vattenförsörjningen?	86	Svarade nej
Är du tillräckligt informerad om vad som får spolas ner i avloppet?	82	Andel som svarade mycket bra eller ganska bra informerad

8. Utblick mot kommande år

VA-verksamheten står fortsatt inför stora utmaningar och förändringar inom flera områden. Med nya krav och förändringar kommer kraven på kompetens inom VA-organisationen att förändras. Det kan mötas genom att befintlig personal kompetensutvecklas och/eller att nya tjänster tillkommer.

Digitalisering

Vi ser en ökad digitalisering inom flera områden vilket ger stora fördelar men ställer nya krav på organisationen. Till exempel kan de vattenmätare som mäter vattenförbrukningen ute hos kund även används till att hitta läckage på ledningsnätet. När tekniken är fullt implementerad kommer den underlätta läcksökningen men ställer samtidigt krav på personalen att lära sig hantera och använda den nya tekniken.

Vi ser även en ökad digital mognad och efterfrågan hos våra kunder. Efterfrågan av appar och e-tjänster ökar, kunderna önskar på ett enkelt sätt och när det passar dem, hämta information om sina VA-tjänster samt anmäla förändringar. För att underlätta för kunderna pågår arbete med att ta fram en gemensam app för VA och avfall.

Krisberedskap

Med en förändrad omvärld och säkerhetsbild för Sverige ökar behovet av ett förstärkt totalförsvar. VA är en samhällsviktig funktion som ska fungera vid höjd beredskap och säkerställa samhällets grundläggande behov. För att minska risken för angrepp och intrång finns ett behov av att öka säkerheten vid vatten- och avloppsreningsverken. Det gäller så väl den fysiska säkerheten som den digitala.

Lagar och regler

Förändringar i lagar och regler som påverkar VA-verksamheten är bland annat nya EU-direktiv för avloppsvatten och för dricksvatten. Båda direktiven kommer troligen att innebära högre krav på uppströmsarbetet i framtiden.

VA-anläggningens status

Kommunens vatten- och avloppssystem står inför betydande utmaningar då stora delar av VA-anläggningen har nått eller närmar sig sin tekniska livslängd. Dessutom är många av systemen, som byggdes för flera decennier sedan, inte heller anpassade för dagens krav på kapacitet, kvalitet och hållbarhet. För att möta dessa utmaningar krävs omfattande investeringar i renovering, modernisering och, i vissa fall, utbyggnad av kommunens VA-infrastruktur.

För att klara av investeringbehovet kommer VA-taxorna i genomsnitt att behöva fördubblas till 2040. Denna trend finns även i Mjölby kommun vilket syns i resultatet av Svenskt vattens Hållbarhetsindex.

På något längre sikt, främst beroende på framdragning av Vätternvatten och byggnation av nytt vattenverk, kommer investeringarna att öka. Den förväntade investeringsnivån kommer innebära ökad upplåning med ökade räntekostnader som följd, vilket måste beaktas inför framtiden.

Mjölby kommun

Mjölby kommun
Samhällsbyggnadsförvaltningen
Telefon: 010-234 50 00
E-post: samhallsbyggnad@mjolby.se
Burensköldsvägen 11-13, 595 80 Mjölby

Världsvan & Hemkär